

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Första Kammaren. N:o 39.

Fredagen den 22 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr statsrådet *Berger* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ändrad lydelse af §§ 39 och 41 rege-
ringsformen; och

2:o) med förslag till lag om fortsatt tillämpning af hvad i
lagen den 6 juni 1902, innefattande inskränkning i inmutnings-
rätten, är stadgad.

Justerades protokollet för den 15 i denna månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtande n:o 45, i an-
ledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om
ändrad lydelse af 11 kap. 15 § och 18 kap. 15 § strafflagen.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 76, till Konungen, rörande vissa ändringar i förordningen angående stämpelafgiften.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 77, till Konungen, i anledning af väckt motion angående lagbestämmelser, i syfte att hjulringar å arbetsåtkdon skola hafva viss fastställd bredd.

Föredrogs och föreslogs punktvis till afgörande statsutskottets den 20 innevarande månad bordlagda memorial n:o 74, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens fjärde hufvudtitel.

Punkten 1.

Lades till handlingarna.

Punkterna 2—5.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Punkten 6.

Lades till handlingarna.

Vid föredragning af bevillningsutskottets den 20 innevarande april bordlagda memorial n:o 27, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 24, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående restitution till Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag af erlagd tull för vissa från utlandet införda, vid byggandet af pansarbåten Tapperheten använda materialier, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringsproposition.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 20 i denna månad bordlagda memorial n:o 28, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 22 angående en inkomstskatt för år 1905.

Punkten 1.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkten 2.

Lades till handlingarna.

Vid föredragning af bevillningsutskottets den 20 innevarande månad bordlagda memorial n:o 29, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 20, i anledning af väckt motion om höjning af tullen å juteväfnad m. m., godkändes den i detta memorial föreslagna voteringsproposition.

Föredrogs och lades till handlingarna bevillningsutskottets den 20 i denna månad bordlagda memorial n:o 30, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande punkten 2:o) af bevillningsutskottets betänkande n:o 23, i anledning af väckt motion om vissa ändringar i bevillings- och inkomstskatteförordningarne i fråga om gift kvinnas beskattning.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts den 20 innevarande april bordlagda utlåtanden n:is 9—11.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af §§ 39 och 41 regeringsformen.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om fortsatt tillämpning af hvad i lagen den 6 juni 1902, innefattande inskränkning i inmutningsrätten, är stadgadt.

Upplästes en inkommen skrivelse af följande lydelse:

Till Riksdagens Första kammare.

Som jag under denna riksdag blifvit vald först att deltaga i granskningen af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning nästlidne år och därefter till ordförande hos fullmäktige i riksgäldskontoret, så får jag härmed ödmjukligen afsäga mig det af Första kammaren mig lämnade uppdraget att vara statsrevisor. Stockholm den 22 april 1904.

H. Cavalli.

På gjord proposition godkändes herr Cavallis afsägelse af ifrågavarande uppdrag.

Herr talmannen yttrade därefter, att han finge föreslå, det kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa onsdag, företaga val af en statsrevisor efter herr Cavalli.

Detta förslag antogs.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att lagutskottets utlåtande n:o 45 skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,56 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 23 april.

Kammaren sammanträdde kl. 1,30 e. m.

Herr statsrådet *Berger* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 8 kap. 25 § strafflagen.

Upplästes för justering protokollet för den 16 i denna månad. *Om förvärfvande af staten af Trollhätte kanalverk m. m.*

Friherre Klingspor: Jag hade önskat att vid remissen af Kungl. Maj:ts nådiga proposition angående inlösen af Trollhätte kanalverk m. m. få yttra mig, men då den kungl. propositionen remmitterades omedelbart och utan att jag hade kunskap därom, har jag nu i stället hos talmannen anhållit att få inför kammaren yttra några ord med anledning af denna proposition, hvartill jag torde kunna så mycket mera anses berättigad, som jag vid denna frågas föregående behandling såväl tagit initiativ i vissa fall som i öfrigt ej så obetydligt ingripit uti densamma.

Till en början ber jag då få säga, att det är någonting ganska sällsynt, att en fråga erhållit en så utomordentligt rask behandling af Kungl. Maj:t som denna, hvilken så godt som omedelbart gått till verkställighet och redan föranledt proposition till Riksdagen, och dock är det icke längre än sedan sistlidna riksdag som framställning i ämnet gjordes. Härom skulle ju egentligen icke kunna vara annat än godt att säga, därest nämligen förhållandet hade varit sådant, som förutsattes af den motionär, hvilken under förra riksdagen framlade sitt förslag i Andra Kammaren. Motionären förutsatte, att kanalbolaget, »som under långliga tider varit i åtnjutande af de stora förmåner, som bolagets privilegier beredt detsamma», icke skulle ställa sig afvisande gentemot »en billig uppgörelse med kronan, då nu under ändrade förhållanden det allmännas intresse syntes kräfva, att staten öfvertog den allmänna samfärdselsled och öfriga egendom, som af bolaget innehades». Jag vill såsom grund för denna förutsättning af en *billig*

Om förvärfvande af staden af Trollhätte kanalverk m. m. uppgörelse fästa uppmärksamheten därpå, att detta bolag aldrig ens dess första grundare, offrat ett enda öre för denna sak, utan fått igen alla de penningar det släppt till, och allt hvad tillgångar bolaget äger har det bekommit uteslutande genom kronans medverkan under en lång följd af år, dels bidrag in natura till byggnaden och dels penningar. Således finns ingenting af allt detta, hvars inlösen nu ifrågasättes, för hvilket bolaget gjort någon som helst uppoffring utöfver hvad som förekom vid kanalbolagets första bildande, och det är t. o. m. till full evidens ådagalagdt, att icke ens den för bolagets stiftande verkställda aktie-teckning någonsin behöft tagas i anspråk; åtminstone har bolaget i hvarje fall fått det tecknade aktiekapitalet tillbaka. Man skulle ju då kunnat tänka sig, att ett förslag till uppgörelse kunnat läggas fram inför Riksdagen uti en annan form än den föreliggande, hvarigenom Riksdagen i någon mån kunnat känna sig försonad med missförhållanden, hvilka fått fortfara under en lång följd af år och blifvit så ofta och allvarligt påpekade. Herrarne må själfva bedöma, huruvida Riksdagen kan hafva anledning känna sig tillfredsställd med det gjorda erbjudandet, sedan jag nu lämnats tillfälle att inför kammaren få göra en liten analys af de siffror, som här förekomma.

Först ber jag då att få förutskicka den anmärkningen, att regeringen i och för underhandlingarna med kanalbolaget utsett endast en person, en, om ock framstående, jurist, medan dock en fråga af denna beskaffenhet, som berör såväl affärs- som andra förhållanden, bort kräfvat ytterligare en underhandlare å regeringens vägnar. Det hela bär nu, om jag så får säga, prägeln af ett slags *diktamen* från bolaget, hvilken af den för kronans räkning underhandlande utan vidare accepterats.

Den första faktorn vid värderingen är kapitaliserandet af de 150,000 kronor, hvartill bolaget af den årliga inkomsten har en eventuell förmånsrätt. I afseende å denna inkomst säger bolaget, att den under *alla* förhållanden bör med säkerhet kunna påräknas, hvadan bolaget sålunda ansåg sig hafva full rätt att utgå från att bolaget bör tillerkännas dessa 150,000 kronor att vid värderingen beräknas. Jag vill här endast påpeka, att det är icke länge sedan bolaget uppstämde en svår klagolåt, då Riksdagen ville genomföra billigare tariffsatser för fraktfarten på kanalen, och man talade om att aktieägarnas intressen kunde blifva berörda genom en dylik nedsättning. Så lät det den gången. Nu, då frågan gäller att få årsinkomsten kapitaliserad, låter det på annat sätt. Ja, d. v. s. att om kanalbolaget, såsom sig bort, hållit kanalen i fullt farbart skick och följt med den moderna tidens utveckling, så att äfven större fartyg kunnat passera kanalen, då hade nog utdelningen till aktieägarna blifvit mera vanskligen. Men naturligtvis har det rikligen doterade kanalbolaget icke brytt sig om att göra detta. Man håller emellertid nu fast på denna in-

komstssiffra och anser sig icke hafva några vidare skyldigheter i afseende å samfärdseln.

När nu emellertid kapitaliseringen gjorts, kan jag för min del icke underlåta att finna, att den blifvit verkställd efter en väl hög tariff. Om bolaget fått 3 millioner, så motsvarar ju detta en ränta af 150,000 kronor efter en räntefot af 5 procent, och detta hade väl kunnat anses vara en medelsiffra. Nu har kapitaliseringen verkställts efter en procentsats af 3,6, hvarigenom man fått upp kanalverkets värde till öfver 4 millioner. Jag vill i detta sammanhang påpeka, att efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens utlåtande, som för icke länge sedan var för Riksdagen tillgängligt, förutsattes, att hela kanalen skulle kunna inlösas för omkring 4,000,000 högst; det belopp, som nu är i fråga, är minst 2 millioner högre, eller 6,100,000 kronor.

Om förvärfvande af staten af Trollhätte kanalverk m. m.
(Forts.)

Sedan kommer värdet af de öfriga fastigheterna, hvilka så godt som allesamman från början varit kronans oafytterliga egendom, men som sedan genom landtmäteri- eller ägostyckning för en del år sedan blifvit utbytta mot annan egendom, som naturligtvis icke hade eller kunde erhålla samma värde. Vid detta utbyte skulle de ju haft samma värde, och sålunda skulle man ju kunnat anse, att den värdering, som gjordes, verkställdes efter arealen och efter jordgradering. Nu torde man hafva rätt känna sig förvånad öfver att den värdering, som *nu* ägt rum och som skulle läggas till grund för uppgörelsen, belöper sig till 1,755,000 kronor; hela värdet på dessa hemman var kanske blott 20,000 å 30,000 kronor förut.

Jag kommer nu till analyseringen af värdet å de bebyggda tomterna, som värderingsmännen värderat till hvad bolaget fordrat, eller 973,000 kronor. Det är ganska svårt att säga, huruvida tomterna kunna erhålla detta värde efter år 1906, men man kan taga för gifvet, att om dessa värden skola tillämpas vid den tiden, komma klagomål icke att uteblifva från tomtägarnas sida, hvilka antagligen då skola anse sig orimligt uppskörtade, och det är alltför tänkbart, att om kronan nu skulle öfvertaga tomterna efter de af förrättningsmännen åsatta värden, skulle kronan kanske aldrig få ut dessa värden. Jag har visserligen icke granskat papperen, men jag hoppas, att statsutskottet icke skall underlåta att göra en sådan granskning, då jag tycker, att detta värde å tomterna är orimligt.

Andra punkten gäller ett område, afsedt att användas till utvidgning af det planlagda området, och är värdet å berörda område upptaget till 252,000 kronor. Emot detta anser jag mig kunna göra samma erinran som i föregående.

Tredje punkten omhandlar ett emellan Göta älf och Bergskanalen beläget område, ett område, hvilket synes mig böra tillhöra kanalen. Det anses af värderingsmännen delvis tjänligt till upplagsplatser och upptages i värde till 250,000 kronor, ehuru väl

Om förvärf-
vande åt sta-
ten af Troll-
hätte kanal-
verk m. m.
(Forts.)

det för närvarande ej torde lämna kanalbolaget någon motsva-
rande inkomst, kanske ingen. Jag hoppar öfver 4:o), som gäller
en relativt mindre summa. Men sedan ha' vi i 5:o), hemmanet
Åker, som af värderingsmännen uppskattats till 200,000 kronor,
och hvarför? Jo, mina herrar, därför att en del af detta område
möjligen »erfordras för en blifvande kraftcentralstation». Jag till-
låter mig fråga: kan det vara rätt, att, då kronan äger vattnet
och är den enda, för hvilken det är möjligt att tillgodogöra sig
detta, berörda område upptages till något extra värde, därför att
staten kan på något särskildt lämpligt sätt disponera platsen?
Jag för min del finner häruti någonting alldeles orimligt. Vär-
deringar kunna ju göras ur olika synpunkter och man kan komma
till mycket olika värden. Nästan alltid spelar här in någonting
subjektivt. Uti säljarens intresse ligger att få värdet så högt
uppskattadt som möjligt, i köparens, åtminstone om han icke vill
göra förlust på affären, att få samma värde så mycket som möj-
ligt reduceradt. Jag kan icke af handlingarna finna, om kronan
vid uppskattningstillfället haft ett ombud, som bevakat kronans
rätt eller huru uppskattningen i själfva verket tillgått. Bolaget
synes själf hafva värderat bolagets fastigheter till 2 millioner, som
af uppskattningsmännen reducerats till 1,755,000 kronor.

Här tillkommer nu en s. k. reparationsfond på 315,466 kro-
nor. Dessa medel skulle egentligen tillhöra staten såsom vinstut-
delning, men hafva blifvit frändragen respektive årsvinst och till-
förda reparationsfonden i syfte att därmed kunna reglera omkost-
naderna, i händelse osedvanligt stora arbeten något år skulle på-
kallas, och hvarigenom aktieägarnes utdelningsrätt naturligen i
hög grad tryggades på bekostnad af statens intresse. Köpeskil-
lingen borde sålunda minskats med denna statens rättmätiga ege-
dom, hvilken, om jag så får säga, för statens räkning deponerats
till aktieägarnes trygghet. Nu fordra dessa aktieägare ohemult
nog att få dessa penningar utöfver det öfriga värdet och anföra
såsom skäl härför den omständigheten, att likviden skall erläggas
i 3,6 procent obligationer, hvarpå de möjligen skulle kunna till-
skyndas kursförlust; men då är ju, å andra sidan, värdena här
så högt upptagna, att de gå vida utöfver hvad under andra för-
hållanden skulle kunnat ifrågakomma. Köpeskillingen är alltså
rätteligen 6,100,000, om än här till allmänhetens förvillande upp-
tages denna summa, *minskad* med reparationsfondens belopp.

Då jag nu fått tillfälle lämna dessa upplysningar, vill jag ut-
trycka den förhoppning, att statsutskottet, till hvilket ärendet
remmitterats, ville noga nagelfara och granska dessa förhållanden
och noga se till, huruvida icke vissa delar af den här upptagna
marken i själfva verket tillhör det område, som rättvisligen måste
anses höra till kanalen. Staten hade rätt att draga fram kanalen
långt innan det förra bolaget bildades, hvarutaf äfven följer kro-
nans strandrätt utefter kanalen, och jag anser det bör noga under-

sökas, huruvida icke något af den här värderade jorden tillhör det omedelbara kanalområdet eller utgjorts utaf samma område, som upplåtits till tjänstemän och betjante vid kanalen och sålunda obestriddigen måste tillhöra själfva kanalen utan någon värdesättning,

Om förvärfvande af staten af Trollhätte kanalverk m. m.
(Forts.)

Jag har icke själf haft anledning att härutinnan anställa några efterforskningar, men af hela denna frågas behandling har jag trott mig finna, att statens intressen icke blifvit vederbörligen tillvaratagna. Och ingalunda har man rättighet att skylla ifrån sig därmed, att hvad som skett, det har skett under en förgången tid, angående hvilken vi icke hafva rätt att döma; utan det har tvärtom ägt rum under en mycket modern tid och delvis under ledning af ännu lefvande personer, och oaktadt staten haft rätt att tillsätta både ordförande och revisorer i bolaget, har det dock under de senaste decennierna inträffat, att staten afhändts rättigheter, hvilka för 60 år sedan obestriddigen ansågos tillhöra staten.

Jag anhåller hos kammaren, att kammaren måtte medgifva att detta mitt anförande måtte få åtfölja den kungl. propositionen till statsutskottet.

Härefter godkändes det upplästa protokollet; och beslöt kammaren, att det nu afgifna yttrandet skulle öfverlämnas till statsutskottet.

Föredrogs å nyo Första Kammarens tillfälliga utskotts den 20 och 22 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 9, i anledning af af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förläggning af kavalleriet.

Ifrågasatt utredning i syfte af en jämnare fördelning af kavalleriet.

Med anledning af en inom Andra Kammaren af herr *K. Karlsson* i Mo väckt motion, n:o 30, hade Andra Kammaren, i enlighet med sitt femte tillfälliga utskotts hemställan, för sin del beslutat, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes efter utredning för Riksdagen framlägga förslag, om och i hvad mån vårt kavalleri kunde jämnare fördelas, så att den i fredstid uti Norrland förlagda kavalleristyrkan finge den af behovet påkallade förstärkningen.

Sedan detta beslut blifvit Första Kammaren delgifvet, hade denna kammare hänvisat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 2, som i nu föreliggande utlåtande af anförda skäl hemställt, att Första Kammaren icke måtte biträda det af Andra Kammaren i detta ärende fattade beslut.

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

Friherre Beck-Friis, Johan: Genom denna motion, som här föreligger, och dess behandling af Andra Kammarens utskott har änyo frågan om kavallerifördelningen kommit på tal. Frågan om inskränkning af kavallerifördelningen och nya anordningar i afseende å fördelningskavallerierna, dessas sammansättning o. s. v. har tillförene här dryftats så mycket, att jag saknar anledning att därom vid detta tillfälle närmare orda. Må det dock vara mig tillåtet att säga, att motionären nu icke synes vilja vare sig minska skvadronernas antal, ej heller deras numerär, utan framhållas särskildt i motionen, att »mot skvadronernas antal eller storlek torde ingen anmärkning med fog numera kunna riktas.» Jag vill innerligt hoppas, att denna motionärens välgrundade åsikt måtte allmänt delas af Riksdagens ledamöter, ty vårt kavalleri tål sannerligen icke vid någon minskning, såvidt det skall kunna fylla sin ansvarsfulla och mångsidiga uppgift. Motionären har endast vänt sig mot dess förläggning och särskildt framhållit behovet af ökad kavalleri i Norrland. Att fyra fältskvadroner såsom fördelningskavalleri till sjätte arméfördelningen med dess stora bevakningsområde är svagt och väl i behof af förstärkning är väl också allmänt erkändt, särskildt nu inom Andra Kammaren, då frågan där behandlades, och af det tillfälliga utskott, som här haft frågans förberedande behandling sig ålagd.

Andra Kammaren har beslutat en skrivelse, hvars kläm vi nyss hört, men i motiveringen till denna skrivelse säges, att tio skvadroner af skånska kavallerifördelningens tjugusko tagas ifrån deras nuvarande förläggningssort, att fem af dessa skvadroner skulle flyttas upp för att bilda ett nytt själfständigt kavalleriregemente för Norrland, och att fem skvadroner skulle helt indragas, samtidigt med att ur nuvarande kavalleriregementen skulle bildas särskilda skolor att förläggas uppe vid Boden och att denna styrka skulle blifva två skvadroner. Ett faktum är, att en minskning skulle uppstå i kavalleriets styrka med fem skvadroner enligt Andra Kammarens beslut. Mot en sådan förminskning af vårt kavalleri och ett sådant förtryckande af 1901 års arméorganisation har denna kammarens tillfälliga utskott, och det med rätta, uttalat de allvarligaste betänkligheter. De skäl i fråga om rekrytering och mobilisering, som utskottet särskildt framhållit mot lämpligheten för att icke säga möjligheten att hafva ytterligare ett kavalleriregemente ständigt förlagdt i Norrland, äro så tydliga, att hvar och en väl måste inse de svårigheter och risker, som därmed skulle vara förenade. Mig synes dock, att när nu dels så allmänt erkännes, att kavalleriet i Norrland måste åtminstone i någon mån förstärkas, och då dels allmänt uttalas önskvärdheten af att det kavalleri, som är förlagdt i landets sydligare delar, skulle få tillfälle att utbildas sig och göra bekantskap med den norrländska terrängen och de för Norrland egendomliga kli-

matiska och andra förhållanden, så bör man då också försöka på något sätt afhjälpa dessa allmänt erkända brister.

Jag har då tänkt mig, att denna sak skulle kunna låta sig ordnas på ett på samma gång praktiskt och lätt realiserbart sätt därigenom att ett så kalladt passagesystem infördes. Det skulle nämligen tillgå så, att två fullständiga skvadroner från t. ex. något af kavallerifördelningsregementena årligen beordrades upp och förlades i garnison uti Norrbotten. Härigenom skulle det norrländska kavalleriet beredas en välbehöfzig ökning med ungefär två skvadroner. Dessa två skvadroner skulle hållas ständigt fulltaliga och beredda till mobilisering där uppe. Vidare skulle genom ett sådant passagesystem våra sydliga kavalleriregementens befäl och manskap få tillfälle att under ett år få sin utbildning i Norrland. Genom en sådan anordning skulle man helt och hållet komma ifrån de svårigheter och den risk, som blefve förenade med förläggande af ett nytt kavalleriregemente i Norrland, särskildt svårigheterna i afseende å rekrytering och, hvad äfven af utskottet framhållits, vid eventuell mobilisering. Jag anser därför, att man skulle kunna vinna mycket genom införande af ett dylikt passagesystem. Hvad den ekonomiska sidan af saken vidkommer, borde denna icke heller ställa sig så afskräckande. Det blefve då först fråga om uppförande af en kasernbyggnad, och den blefve väl nödvändig, huru man än ordnade saken. Sedan vore det truppernas transporter upp och ned, men om man läte hästkontingenten stå kvar flera år, blefve det ju endast befäl och manskap, som skulle behöfva årligen transporteras.

Det hade enligt min åsikt varit önskligt, om vårt utskott med ett sådant tillägg till sin motivering, som jag tillåtit mig antyda i afseende å passagesystemet, hade föreslagit kammaren att biträda Andra Kammarens beslut. Men då så nu icke skett och i frågans nuvarande läge, vill jag endast instämma i utskottets förhoppning, att Kungl. Maj:t måtte hafva sin uppmärksamhet fäst vid denna för vårt försvar så viktiga fråga.

Jag har icke något yrkande att göra.

Herr Enhörning: Då denna fråga verkligen är af en mycket stor betydelse icke endast för Norrland, utan för hela Sverige, så måste jag, då utskottet icke velat biträda Andra Kammarens skrifvelseförslag till Kungl. Maj:t, upptaga detta Andra Kammarens yrkande, så mycket mera som chefen för landtförvarsdepartementet ingalunda synes alltför välvilligt stämd mot förslaget.

Att fördelningen af kavalleriet icke är den lyckligaste, för den händelse örlog stode för dörren, torde hvar och en helt säkert erkänna, och vi böra väl då också göra något, för att fördelningen måtte bättre afpassas. Tydligt och klart bör det vara, att vi just på landgränsen hafva att påräkna den första stöten,

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

kanske flera dagar innan krigsförklaringen kommer, och gifvetvis torde kavalleriet just vara det truppslag, som kommer att löpa till storms mot oss. Vår östra granne har ju alltid kosacker liggande vid sina gränser och dessa torde nog nu liksom förut vara de, som komma att börja fientligheterna. Vi måste därför kunna möta dem med samma vapen, väl förtroget med orten och klimatet, ty eljest torde det blifva alltför svårt för kavalleriet att fylla sin viktiga uppgift. Om fientligt kavalleri får öfversvämma våra gränsområden, omöjliggöres ju därigenom mobilisering icke endast af detta vapenslag, utan äfven af landstormen. Redan detta kan utgöra en mycket allvarlig fara för försvaret. Att i en hast få kavalleri från södra Sverige till vår norra gräns låter sig icke så lätt utföra, och när det ändtligen kommit fram, är det icke sagdt, att det är i stridsdugligt skick. Då får vår fiende ett alltför stort öfvertag redan från början, hvilket sanneligen icke är ägnadt att väcka tillförsikt hos vår armé.

Man framhåller svårigheterna i afseende å remontering, rekrytering och mobilisering såsom skäl för att ingen ändring i kavalleriets fördelning må äga rum. Hvad remonteringen beträffar, kan jag nämna, att af Kopparbergs, Gäfleborgs, Jämtlands och Västernorrlands län har i Jämtland anlagts en gemensam anstalt för uppfödande af afvelshingstar af den nordsvenska rasen, hvarest hvarje län skall kunna utfodra 15 unghingstar. Västerbottens län har ock velat deltaga i denna anstalt, men af formella skäl har detta icke kunnat medgifvas. Det är emellertid högst antagligt, att såväl Västerbottens som Norrbottens län komma att antingen gemensamt eller hvar för sig göra något för hästafvelns upphjälpande därstädes. Jag tror således icke, att det kommer att blifva alltför svårt att om något år remontera i Norrland ett hästmateriel, som just lämpar sig för »denna landsdels säregna natur och klimatiska förhållanden».

Hvad slutligen mobiliseringen beträffar, tror jag för min del, att denna icke blir svårare där än på något annat ställe i Sverige.

Hvad åter rekryteringen angår, är jag öfvertygad, att icke alltför stora svårigheter därför skola möta. Hufvudsaken är, att vi i krigstid kunna genast möta den inträngande fienden med trupper, som äro fullt förtrogna med orten och klimatet i den del af vårt land, som utgör landgräns.

Chefen för landtförsvarsdepartementet yttrade vid tiden för härordningsförslagets antagande, såsom anförts af utskottet, att det är en betydelsefull sak att i framtiden tillgodose äfven Norrland med mera kavalleri; och torde tiden just nu vara inne att förverkliga denna för fosterlandet så lyckliga tanke.

Herr grefve och talman! På grund häraf hemställer jag, att Första Kammaren måtte biträda Andra Kammarens förslag till skrifvelse till Kungl. Maj:t.

Herr Ewerlöf: Frågan, hvar kavalleriets reserv — jag vill kalla den så, det är mera betecknande — lämpligast bör förläggas, har Riksdagen för icke många år sedan fastslagit. Riksdagen har uttryckligen pointerat förra året, att Skånska husarbrigaden skall läggas i Hälsingborg. Att nu efter några månader på enskild motionärs förslag börja rifva upp detta beslut, tror jag icke vara välbetänkt. Ty hvar skall det sluta? Skola vi börja rifva upp på alla håll och kanter? Jag tror vi böra låta Kungl. Maj:t pröfva denna sak, och jag är öfvertygad, att Kungl. Maj:t skall i sinom tid komma fram med ett förslag om åtgärder, som kunna vara lämpliga att vidtaga, då förhållandena i Norrland utvecklats sig mera. Man får det intrycket af denna motion, att det skulle vara en särskild fördel, som beredts Skåne genom att kavalleriets reserv lagts där nere. Detta kan ju vara sant. Men det är en sak, som vi dragits med i 200 år, och under nära nog största delen här af har Skåne fått föda vårt kavalleri.

Nu är det så, att vi anse, att Kungl. Maj:t bör komma fram med förslag i denna fråga. Men sedan det skrifvits så mycket i tidningarna om saken och man har hört så många åsikter, kan det ju icke skada att uttala en och annan tanke, som kunde finna genklang, då frågan kommer under öfvervägande.

Jag vill då säga, att jag delar den åsikten, att en gränsbevakning bör finnas vid Boden, men om den skall utgöras af en stark skvadron eller två mindre skvadroner, är en framtidsfråga; passagesystem kan man kalla det, men jag tror det bästa vara, att de sju regementena i tur och ordning deltaga i gränsbevakningen, ty därigenom kommer en stor del af befälet och underbefälet och en stor del af trupperna att blifva förtrogna med dessa förhållanden, som äro mycket olika förhållandena i södra Sverige. Om fördelningen skedde på alla bataljoner, skulle denna bevakning förekomma hvart nionde år för hvarje.

Vidare anser man, att Norrlands dragonregemente kunde nog behöfva en förstärkning af hästar, och jag tvekar icke att uttala, att det icke skulle skada kavallerifördelningen, om man från hvarje skvadron toge sju å åtta hästar och förde upp till Norrlands dragonregemente, så att hvarje skvadron kunde drifvas upp till 150 man, hvilket är af stor betydelse, då de måste uppträda som hästjägare, och detta skulle icke rubba indelningen i Skåne. Huru denna kommendering i Boden skall ordnas, om hästarna skola vara där ständigt eller truppen föra hästarna med sig, är en kostnadsfråga. Det kan vara lika bra hvilket som helst. Men då det talats om, att det sydliga Sveriges hästar icke tåla klimatet, vill jag påpeka, att hästar tåla mycket bra köld. det enda de icke tåla är fuktig värme, och det finnes ju icke däruppe, men kölden gör dem ingenting, de skaffa sig den härrem, som är lämplig. I detta hänseende är det således ingen fara, de komma nog att trifvas, men det kan vara möjligt, att man bör taga hästar,

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

som äro litet mera kallblodiga, till Norrlands dragoner. För öfrigt föreställer jag mig, att de nog framdeles kunna remontera där uppe.

Då man talar om passagesystemet, vill jag påpeka, att man borde vara betänkt på, att det beredes de norrländska officerarne några fördelar, ty tjänstgöringen där är nog ansträngande, och det kan vara skäl att taga i öfvervägande, om de, som vistats där uppe många år, borde beredas tillfälle att komma litet sydligare.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr von Oelreich: Ifrågavarande ärende har utaf motionären betecknats såsom varande af synnerligen vidtgående och omfattande betydelse, och det är naturligt, att så måste vara från den synpunkten, att frågan rör en viktig del af vårt försvar. Utskottet, som haft motionen till sig hänvisad, har icke på något sätt ställt sig afvisande mot det syftemål, motionen afser och som rör förstärkning af kavalleriet i Norrland, hvilket af motionären och säkerligen af många flera anses svagare, än hvad behofvet kräfver. Men utskottet har icke kunnat deltaga uti det förslag, som blifvit uppställt för att nå detta syftemål och hvilket skulle bestå uti en indragning af tio skvadroner af kavallerifördelningen eller kavallerireserven och att denna indragning skulle ersättas med endast uppsättning af ett regemente om fem skvadroner i mellersta Norrland. Utskottet har den uppfattningen, att vår armés kavalleristyrka icke är större, än hvad den verkligen behöfver vara och kanske icke ens det. Under sådant förhållande förefaller det utskottet ytterst betänkligt att göra en så stor minskning som med fem skvadroner. Hvad ersättningen utaf ett kavalleriregemente i mellersta Norrland vidkommer, har utskottet såväl utaf det yttrande, som redan uti Andra Kammaren vid diskussionen fälldes af herr statsrådet och chefen för landtförvarsdepartementet som ock utaf ganska många talares anföranden i Andra Kammaren, fått den uppfattningen, att en sådan åtgärd icke har stor utsikt att lyckas. Mot denna åtgärd tala befolkningsförhållandena i Norrland, som ännu icke medgifva uppsättning af ökad antal truppförband. Till följd däraf skall rekryteringen af både stamanställda och värnpliktige medföra synnerligen stora svårigheter, för att icke säga omöjligheter. Utskottet kan därjämte icke dela den förhoppning, som i Andra Kammarens utskottsbetänkande uttalats, att kavalleriet skulle kunna vara så hastigt mobiliserbart, att det vore användbart för den vidlyftiga uppgift, som detta sistnämnda utskott hade tänkt sig och som återfinnes i dess betänkande. Däribland förekommer äfven, att det norrländska kavalleriet skulle hafva till uppgift att bevaka den norrländska kusten, ett bevakningsområde, som skulle nästan sträcka sig från en viss trakt norr om Stockholm till Haparanda. Skulle kavalleriet användas till denna bevakning, erfordrades emellertid en förtlytning af hela kavalleriet till Norrland och det

skulle ändå icke räcka till. Detta i förbigående sagdt. Det är ju visserligen möjligt, att kavallerifördelningen skulle utan olägenhet kunna till sin styrka förminskas, åtminstone hafva olika meningar därom gjort sig gällande äfven inom militära kretsar. Men såvidt jag kan förstå, är det väl icke absolut nödvändigt att bibehålla kavallerifördelningen såsom ett sammanslutet truppförband, om behovet skulle kräfvat, att den sönderdelades och användes på andra trakter, där behovet sådant kräfde; och att ett sådant behof *kan* uppkomma, torde man kunna tänka sig, synnerligast om trakterna i mellersta delarna af vårt land måste blottas på kavalleri för att förstärka det i Norrland befintliga. Det kommer nu dessutom en sak till. Man har i Andra Kammarens utskott antagit, att intet hinder skulle möta att få kontraktet mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena sidan och Hälsingborgs stad å den andra rörande upplåtelse af mark m. m. upphäfdt. Men enligt den uppfattning utskottet fått af detta kontrakts innehåll, anser utskottet icke, att man bör taga detta för alldeles afgjort. Väl är det möjligt genom att bereda staden för redan utlagda stora kostnader en särskild ersättning förutom hvad staden i öfrigt kan göra anspråk på, men denna indragning af de föreslagna tio skvadronerna af Skånska husarregementet skulle således medföra en betydlig utgift för staten för att kunna frigöra sig från detta kontrakt.

Utskottet har slutligen icke kunnat afgifva något definitivt förslag för frågans lösning; men utskottet anser och har den uppfattningen, att krigsstyrelsen har sin uppmärksamhet fäst lika mycket på denna försvarsåtgärd som på någon annan, och man får icke förutsätta, att den skulle göra sig saker till en försummelse i detta hänseende. En ytterligare erinring om att landet har sina blickar fästa på vårt försvar af Norrland lämnas ju för öfrigt därigenom, att frågan bragts på tal inom Riksdagen och under diskussion där.

Under sådana förhållanden och då utskottet icke anser sig kunna uttala sig om några detaljer i föreliggande fråga, hvilka utskottet anser det tillhöra krigsstyrelsen att afgöra, när tid blir och när lämpligt synes, har utskottet icke kunnat finna, att en skrifvelse till Kungl. Maj:t för närvarande är af behovet påkallad; och det är på denna grund utskottet tillåtit sig yrka, att Första Kammaren icke måtte biträda det af Andra Kammaren i detta ärende fattade beslut, till hvilket yttrande jag, herr talman, anhåller att få yrka bifall.

Hans excellens friherre von Essen: Jag förutsätter, att Första Kammaren är fullt enig med Andra Kammaren i afseende å det uttalande, som här gjorts från Andra Kammaren och som återfinnes på sid. 10, där det står: »Då det således ur försvarets synpunkt synes nödigt, att Norrland tilldelas mera kavalleri, och då utskottet tror sig hafva antydt, huru detta skall kunna ske

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

utan ökad kostnad för försvaret, men att det bör ske, innan flera kasernbyggen för detta vapen företagits på annat håll, så får utskottet hemställa» etc. Dock är det endast första raden af hvad utskottet sagt och som Andra Kammaren biträdt, »att ur försvarets synpunkt är det nödigt, att Norrland tilldelas mera kavalleri», som Första Kammaren torde vara med om. Andra Kammaren har den åsikten, att detta skulle kunna ske utan ökade kostnader. Första Kammaren kanske icke delar denna uppfattning. Det kan således vara en tvekan om, huruvida Kungl. Maj:t vid denna viktiga frågas afgörande skall lyssna till Första eller Andra Kammarens åsikt; men Kungl. Maj:t lär väl handla så, att han kommer fram med det förslag, som för försvaret är nödvändigast och bäst utan hänsyn till om det skulle bli för dyrare.

Om någonsin en skrifvelse varit befogad, är det väl denna, och den synes mig hafva mycket giltiga skäl för sig. Jag vill således tillstyrka Andra Kammarens tillfälliga utskotts förslag, enär det synes mig naturligt, att just denna fråga är en sådan, som på senaste tiden allt mer och mer blifvit påträngande, men det fordras en ytterligare utredning, huru behofvet af kavalleri för vårt försvar skall kunna tillräckligt tillgodoses, för att det skall kunna vara till hands just i det ögonblick, då det behöfves för sitt ändamål, en sak, som dessutom af motionären blifvit tydligt uttalad. Jag sympatiserar således i detta hänseende med hans motion.

Det har af den förste talaren framhållits — och äfven af andra talare betonats — huru svårigheter otvifvelaktigt skulle möta att t. ex. från Skåne mycket hastigt transportera kavalleri upp att tjänstgöra i Norrland vid krigsutbrott och att få dem färdiga på ett fåtal dagar och huru olägenheter skulle uppkomma, ovant som detta kavalleri är vid kylan och terrängen. Dock har den förste talaren äfven framhållit möjligheten af ett s. k. passage-system, hvilket skulle innebära, att trupper och befäl uppkommenderades för att öfvas där uppe och under ett eller annat år vänjas vid de norrländska förhållandena, hvarigenom man skulle öfvervinna den svårigheten, att man vore tvungen att dit kommendera trupper, som vore fullkomligt ovana vid de nya förhållanden och den terräng, som där existera. Detta är en fråga, som jag för min del icke vågar yttra mig om, huruvida detta vore ett sätt att ordna saken; men det är ett sätt, som fordrar sakkunnig utredning, om det kan vara gagneligt att använda denna metod. I alla fall lär intet tvifvel vara om att Norrlands behof af ökad kavalleri gör sig gällande allt mer och mer. Och denna tanke tränger på mycket mera på senare tiden än 1901, då härorganisationen beslöts; det måste hvar och en erkänna, ty under hvarje år stegras känslan af detta behof. Jag har samtalat med kavalleriofficerare, som äro kännare af dessa saker mera än jag — som sedan länge upphört att tjänstgöra vid kavalleriet — och de hafva för sin del ansett, att det skulle vara lyckligt

för denna frågas slutliga lösning, om Första Kammaren antog samma förslag som Andra Kammaren, nämligen i hvad det rör begäran om en utredning, ifall man låtit den del af motiveringen falla, som förutsätter, att inga ökade kostnader skola uppstå. Då jag tillåter mig yrka bifall till skrifvelseförslaget, skall jag således önska utesluta denna del af motiveringen. Och för öfrigt motiverar framställningen sig själf; behofvet behöfver knappast någon motivering.

Ifrågasatt utredning i syfte af en jämnare fördelning af kavalleriet.
(Forts.)

Man talar om, att det blir sådana svårigheter för Riksdagen med alla dessa skrivelser, och på de senaste dagarne hafva vi haft exempel på, att många riksdagsmän ångrat, att skrivelser blifvit aflåtna, emedan Riksdagen icke sedan kunnat godkänna det resultat, som vunnits genom Kungl. Maj:ts förslag. Därigenom har en viss skuggrädsla för skrivelser uppstått inom kammaren. I detta fall tror jag dock, att en sådan fruktan icke är berättigad. Därest man icke genom ett förutfattadt beslut i afseende å motiveringen och genom uppställande af en viss norm för denna utredning har bundit sig, begär man endast en utredning i denna viktiga fråga, hvilken ovilkorligen är i stort behof deraf. Det har sagts, att Kungl. Maj:t tänker på detta ändå. Ja, men det kan väl vara för Kungl. Maj:t gagneligt att få veta, att denna fråga så pass ligger Riksdagen om hjärtat och att den önskar, att något måtte göras, äfven — enligt Första Kammarens mening — med uppostringar, för att vinna ett så stort mål som att i Norrland få ett kavalleri, hvilket något så när motsvarar de behof, som kunna förekomma vid en mobilisering.

Jag tillåter mig således yrka bifall till Andra Kammarens utskotts förslag med uteslutande af motiveringen och afslag å nu föredragna betänkande.

Herr Crusenbjörn: Jag skall tillåta mig att uttala mitt erkännande åt utskottet, för att utskottet har vetat att i denna fråga afböja ett attentat emot grunderna för 1901 års härordning. Andra Kammarens skrifvelseförslag, som grundar sig på den i ämnet afgifna motionen, går nämligen i själfva verket ej ut på annat än att reducera kavalleriet. Man har nu ånyo dragit upp frågan rörande kavallerifördelningens betydelse, hvilken fråga fullständigt diskuterades vid förhandlingarne om 1901 års förslag, då förslagen att reducera kavallerifördelningen icke vunno Riksdagens bifall.

När man betraktar fredsförläggningen af kavalleriet, kan det ju tyckas, att många skäl kunde tala för, att en del kavalleri flyttades från Skåne längre upp i landet och äfven till Norrland. Men de af herrarne, som följde förhandlingarne 1901, torde väl få erkänna, att frågan då genomdebatterades och att det då påvisades, hvarför man ej ville riva sönder de stora skånska kavalleriregementena, som skulle blifva en följd af deras upp-

*Isfrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

delande i särskilda regementen, hvaraf ett par skulle förläggas norrut. Hufvudskälet härtill var, att, då man verkligen ansåg sig behöfva en själfständig kavallerifördelning och då dessa regementen sedan gammalt voro förlagda till Skåne, där deras rekrytering och utbildning hade gått synnerligen gynnsamt, man drog sig för att rifva sönder någonting, som man redan hade och som var fullt godt.

Jag kan endast tänka mig, att man skulle slå in på den väg, som här är ifrågasatt, under den förutsättning, att man ansåge, att en kavallerifördelning icke vore behöflig. Det är väl dock allom bekant, att vårt kavalleri är svagt i förhållande till de öfriga vapenslagen. Och äfven om jag delar den uppfattning, att vår nordliga landgräns är den ömtåligaste och att man särskildt måste hafva sin uppmärksamhet fäst på densamma, så måste man dock hafva klart för sig, att vi äfven kunna blifva utsatta för ganska allvarliga demonstrationer öfver hafvet på mellersta och södra Sverige, och för att afböja sådana demonstrationer och landstigningsförsök, måste denna kavallerifördelning vara synnerligen värdefull att hafva, för att kunna försändas dit den bäst behöfves.

Jag kan sålunda icke på något sätt vilja vara med om att rifva sönder eller minska denna vår kavallerifördelning. Förefinnes därför nu behof, som jag ej vill förneka, att föröka kavalleriet i Norrland, särskildt i Norrbotten, så bör detta behof tillgodoses på annat sätt än genom att rifva upp en af de viktigaste grunderna i 1901 års förslag.

Motionären har nu tänkt sig, att ett kavalleriregemente skulle förläggas uti mellersta Norrland. Jag kan dock för min del icke finna, att något stort behof däraf förefinnes, emedan våra järnvägsförbindelser ju redan äro så pass utvecklade, att det icke möter svårigheter att sända kavalleri dit upp, ifall det visar sig vara af behofvet påkalladt. Vår inre järnvägsförbindelse kan snart vara fullständigt ordnad öfver Orsa och Sveg och denna bana vidare utdragas till förbindelse med tvärbanan genom Jämtland och Medelpad, hvarigenom tillfälle erhålles att hastigt förflytta kavalleri till mellersta Norrlands försvarsbehof, ifall fienden har allvarliga afsikter att där landstiga och tränga in i landet.

Där återigen ett verkligt behof förefinnes, hvilket bör tillgodoses, är efter min mening, som jag nyss nämnde, i Norrbotten, och därför är det i hög grad önskligt, att äfven en kavalleristyrka kunde förläggas i Boden och därstädes hade sin utbildning. I motiven till 1901 års förslag samt under förhandlingarna om detsamma framhölls äfven, såsom jämväl i detta betänkande är återgifvet, att denna sak bör ordnas, när förhållandena så påbjuda. Men den bör, efter min mening, ordnas på det enda sätt, som är praktiskt, nämligen att en styrka verkligen sättes upp i Boden, som där rekryteras och får sin ut-

bildning. Här har emellertid redan blifvit påpekadt, att befolkningsförhållandena i öfre Norrland ännu ej medgifva, att antalet truppförband därstädes ökas. Där finnes nämligen icke tillräckligt med folk för att tillgodose behovet vid mobilisering af flera truppförband. Jag afser därvidlag både stamtruppen och de värnpliktige. Ty de regementen, som nu äro förlagda till nordligaste Sverige, hafva ju redan nu den största svårighet att hålla sin stamtrupp fulltalig. En utväg är ju att rekrytera dessa regementen från södra och mellersta Sverige, men detta sätt att fylla kadrenna är ej lyckligt, emedan de äldre stamanstälde, som lämnat regementet, men åter skulle inträffa vid mobilisering, då icke komma dit, för så vidt de äro bosatta i södra och mellersta Sverige. Lagstiftningen är nämligen nu sådan, att de — exempelvis de kavallerister, hvarom det här skulle vara fråga — gå till det kavalleriregemente, som finnes i den ort, där de hafva sitt hemvist. Man kunde visserligen tänka sig, att denna lagstiftning ändrades. Herrarne torde dock finna, att den kavalleristyrka, som äfven under den förutsättningen skulle mobiliseras uppe i Boden, vid mobilisering finge vänta ganska länge på sitt folk.

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

De värnpliktiges antal i nordligaste Sverige är icke heller, som sagdt, tillräckligt stort ännu för att vid mobilisering kunna fylla de truppförband, som nu finnas, annat än med stor svårighet. Därför har man ytterligt svårt att tänka sig, att man nu genast skulle kunna sätta upp en kavalleristyrka i Boden. Lyckligtvis förhåller det sig dock så, att befolkningen i nordligaste Sverige tillväxer hastigare än i andra landsdelar, och inom kort torde den nog hafva vuxit så mycket, att man, utan att göra intrång på de truppförbands mobiliseringsförmåga, som redan finnas, snart nog torde kunna sätta upp ett kavalleri uti Boden.

Efter min mening är detta det enda praktiska sättet att lösa frågan. Man bör då öka Norrlands dragonregemente med 2 till 3 skvadroner samt förlägga ett detachment af regementet i Boden. Där bör då, åtminstone i regel, finnas värnpliktige till så stort antal, att de så hastigt som tänkbart möjligt kunna inkallas och göra detta detachment mobiliseringsbart.

Jag tror alltså, att man för närvarande bör afvakta tiden, tills förhållandena med afseende å befolkningens tillväxt hafva blifvit sådana, att man på ett ordnad sätt kan lösa den fråga, som här föreligger rörande det nordligaste Sveriges tillgodoseende med kavalleri. Redan nu är naturligtvis planen den, att en del af Norrlands dragonregemente omedelbart vid mobilisering förflyttas till Norrbotten. Men när hela styrkan nu icke är större än 4 linieskvadroner i fält, så är det ju ganska klart, att det vore önskligt, att den kunde förstärkas sålunda, att den kunde uppsätta ytterligare 2 å 3 skvadroner på fältfot för att bättre tillgodose behofven i Norrbotten.

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

På grund af hvad nu anförts skall jag anhålla om bifall till utskottets förslag.

Herr von Stapelmohr: I motsats till den senaste ärade talaren skall jag be att få yrka bifall till Andra Kammarens beslut. Jag vill dock därvid betona, att jag icke, såsom samme talare nämnde, vill rikta ett attentat emot 1901 års härordnings grunder. För mig synes denna fråga vara af mycket stor betydelse och hafva en fosterländsk innebörd så allvarlig, att den icke får förryckas af lokala eller enskilda intressen vare sig från Skåne eller Norrland.

Det är väl tämligen känt, att våra försvarskrafter äro ganska svaga i förhållande till den fiende, vi möjligen eller antagligen komma att möta. Det är väl därför också angeläget, att vi hafva den förtänksamhet att vid planläggningen och ordnandet af dessa stridskrafter se till, att de kunna få så stor verkan som möjligt och i farans stund göra fienden det möjligast största afbräck. En viktig och maktpåliggande uppgift i försvaret har rytterifördelningen fått sig tilldelad. Den skall, om jag ej miss-tager mig, först kastas mot fienden. Den skall söka hindra hans framträngande, taga reda på hans planer, göra våra egna försvarskrafter underrättade om dessa planer och så att säga bilda ett skyddsnät för våra öfriga stridskrafter, så att de kunna samlas och rycka upp emot fienden utan allt för stora rubbningar. Kan det då vara lämpligt, att kavallerifördelningen, som har en sådan uppgift, är förlagd i den nedersta delen af vårt land med dess stora utsträckning? Är det möjligt, att denna kavallerifördelning kan hastigt och i krigsutbrottets första tid kastas upp mot den punkt, där fienden kommer att intränga, t. ex. vid vår norra landgräns, dit, som känt är, endast en järnväg leder från mellersta Sverige? Äro officerare och manskap vid denna kavallerifördelning så förtrogna med de egendomliga terrängförhållandena i de trakter, där de skola operera, att de kunna fylla sin uppgift? Är det verkligen att antaga, att det hästmateriel, som kavallerifördelningen har att tillgå, är så tränadt, att det står ut med de strapatser, som ovillkorligen blifva en följd af de lokala och klimatiska förhållandena?

Jag är ju icke fackman och skall därför icke tillåta mig att söka besvara dessa frågor, men jag tror, att svaret på dessa mina frågor blifver nej äfven från fackmäns sida. Jag vågar t. o. m. uttala den meningen, att, om skånska kavalleriofficerare, huru utmärkta officerare de än må vara, i Norrbotten skulle operera emot fientligt kavalleri, det skulle visa sig, att fienden hade bättre reda på vägförhållandena än de skånska officerarne, och att således vårt kavalleri lätt kunde komma till korta på grund af bri-stande erfarenhet och kännedom om orten.

Om det nu så är, att vårt kavalleri icke är väl beredt för den

uppgift, som förestår detsamma, så är det väl en oafvislig plikt hos krigsledningen att under fredens dagar se till, att de värsta missförhållandena undanröjas. Och det kan i någon mån ske därigenom, att kavalleriet i Norrland ökas. Såmedelst skulle man ju erhålla en van ryttarestyrka, som kunde genast rycka upp emot fienden och uppehålla honom, tills förstärkning af kavalleri söderifrån hunne anlända, hvilken kavalleriförstärkning då skulle hafva att tillgå en mycket god ledning af den norrländska kavalleristyrkan.

Jag hyser således stora sympatier för det förslag om skrifvelse, som framstälts af Andra Kammarens utskott, men jag kan icke säga detsamma om den väg, detta utskott förordat till afhjälpan af de anmärkta bristerna. Den går nämligen i den riktning, att 10 skvadroner af rytterifördelningen skulle indragas och i stället uppsättas ett regemente om 5 skvadroner i mellersta Norrland samt att därjämte 2 skvadroner, bildade af underbefälsskolan, skulle förläggas till Boden. Genom en sådan indragning af 10 skvadroner från kavallerifördelningen skulle dess effektivitet komma att minskas, så att fördelningen icke vidare kunde fullgöra hvad man af den borde hafva att vänta, och därjämte skulle, enligt hvad jag tror, de båda skvadronerna, som skulle bildas af underbefälsskolan, komma att lida brist på fasthet och enhetlighet. Däremot är jag mera tilltalad af den tanke, som Första Kammarens utskott framkastat, eller att kavalleriet i Norrland skulle ökas med ett par skvadroner. Denna tanke tror jag väl kan genomföras på sådant sätt, att från kavallerifördelningen tagas 2 skvadroner, som förläggas till Norrland för att öka Norrlands dragonregemente, hvilket därigenom skulle växa från 5 till 7 skvadroner, af hvilka 2 skulle förläggas såsom ett särskildt detachement i Boden. Kavallerifördelningen skulle därigenom nedgå från 20 till 18 skvadroner, hvilken minskning ju icke vore så afsevärd, att den icke väl kunde låta sig göra.

I ekonomiskt afseende torde icke heller en sådan anordning som den, hvarom jag nu talat, kunnat medföra några större uppoffringar, såvida man nämligen i tid vidtager åtgärder och icke dröjer därmed, tills kostnader blifvit nedlagda på kaserubyggnader och dylikt, som sedermera skulle visa sig vara obehöfligt.

Det sades af den ärade talare, som näst före mig hade ordet, att befolkningsförhållandena i öfre Norrland icke medgäfvé, att flera truppförband dit förlades, då redan stora svårigheter visat sig vid rekryteringen. Ja, det är en fråga, på hvilken jag ej vill inlåta mig, men jag vill dock erinra om, att äfven om stora svårigheter yppa sig vid rekryteringen af de i Norrland förlagda truppförbanden, så hafva truppförbanden icke stått ensamma i det afseendet, utan hafva truppförbanden i flera delar af riket lidit af samma svårigheter. Det är väl också icke att undra på, att sådana svårigheter till en början uppstått, ty genom den nya

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

härordningen af år 1892 tillkommo i Norrland flera nya regementen. Först och främst bildades Västernorrlands värfvade regemente, som förut endast var bevärbataljon, samt ombildades 3 kårer till fulltaliga regementen, hvart och ett regemente bestående till hälften af värfvade och till hälften af indelta soldater. Därjämte tillkommo ett nytt kavalleriregemente, ett artilleriregemente och en trängbataljon, till hvilka manskapet måste värfvas. Det är ju gifvet, att, då en så stor personal måste värfvas, rekryteringen också skulle möta ytterst stora svårigheter och att brist skulle uppstå. Detta blir dock så småningom afhjälpt genom tillämpning af 1901 års härordning, då kadreerna skola fyllas med värnpliktige och endast ett mindre antal värfvade anställas vid de särskilda truppförbanden såsom underbefäl eller förgångsmän; och i samma mån som antalet värfvade minskas, blir också lättheten att värfva det erforderliga antalet större. Det invändes emellertid vidare, att de värnpliktiges antal i Norrland ännu icke är så stort, att någon ytterligare tillökning af truppförbanden därstädes kan äga rum. Därmed tror jag icke är någon fara, ty man torde väl kunna minska infanteriregementenas kadrer på fältfot med 6 à 7 man på hvarje kompani, utan att detta behöfde medföra en så afsevärd olägenhet, att den icke många gånger om skulle uppvägas af det stöd, som infanteriet skulle hafva af det kavalleri, som därigenom kunde erhållas i Norrland.

Det har här slutligen sagts, att det ej vore skäl att skrifva till Kungl. Maj:t om denna sak, ty, som utskottet uttrycker sig, »Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet fäst vid behovet af en förstärkning af den under fredstid i Norrland förlagda kavalleristyrkan och således icke lärer underlåta att, om och när sådant anses kunna och böra ske, därom framlägga förslag».

Ja, detta är ju en mycket glädjande förhoppning, men hvarifrån utskottet fått denna förhoppning, vet jag icke. Atminstone är det icke af statsrådet och chefens för landtförsvarsdepartementet yttrande i Andra Kammaren, då denna fråga där behandlades.

Jag hemställer, att Första Kammaren måtte biträda Andra Kammarens beslut.

Friherre Tamm: Alla de, som yttrat sig i denna fråga, hafva uttalat önskan om förstärkning af kavalleriet i Norrland. Så gjorde också den talare, som med sin stora auktoritet framförde en tacksägelse till utskottet därför att det hade afvärijt ett attentat mot 1901 års grunder. Ett bifall till hvad Andra Kammaren har beslutat behöfver dock ej blifva ett attentat mot 1901 års grunder, utan kan realiseras på helt annat sätt. Men äfven om till någon del 1901 års grunder skulle behöfva förändras, så anser jag dock detta icke vara ett attentat mot dessa grunder,

och ej ens kontraktet med Hälsingborg behöfver förhindra realiserandet af ett förslag i den ifrågavarande riktningen. Ty om också icke hela kavalleribrigaden, såsom afsedt varit, komme att förläggas till Hälsingborg, så torde i allt fall kontraktet kunna tillämpas.

Ifrågasatt utredning i syfte af en jämnare fördelning af kavalleriet.
(Forts.)

När nu alla de, som yttrat sig i frågan, önska en förstärkning af kavalleriet i Norrland, så tillåter jag mig fråga: är ett bifall till Första Kammarens utskotts förslag då tillräckligt? Jag föreställer mig, att ett bifall till Första Kammarens utskotts förslag skulle innebära, att man för närvarande icke alls ville veta af någon förändring, och jag föreställer mig, att det skulle komma att göra den förhoppning, som utskottet talar om, till en tom förhoppning, ty vid genomläsning af diskussionen i Andra Kam-maren har jag funnit, att den man, som skulle sätta saken i verket, har den uppfattning, att det för närvarande icke låter sig göra att öka kavalleriet i Norrland. Han yttrade nämligen, att det berodde på befolkningens ökning och en del öfriga omständigheter, om det skulle blifva möjligt. Det torde således blifva uppskjutet till en lång tid framåt. Och när det tillfället inträffar, veta vi ej, men vi veta också lika litet, när anfallet kommer, då organisationen bör vara genomförd.

Man drar sig i allmänhet för att flytta kavalleri långt norrut. Javäl, det kan jag förstå, men jag vill påpeka, att kavalleriet äfven i ett annat fall är förlagdt i sydligare läge, än som egentligen borde vara förhållandet, i det att nämligen femte fördelningens kavalleri ligger förlagdt inom fjärde fördelningens område. Det har således en väg att tillryggalägga, innan det kommer tillsammans med de öfriga trupper, som tillhöra samma fördelning. Vore det då icke skäl, att Första Kam-maren också uttalade sig för en förstärkning af det kavalleri, som skall ägna sig åt Norrlands försvar. Ty man skall ej kunna säga, att, med den utbildning, som kavalleristerna nu få, och den vana, som deras hästar få att gå i hvilken terräng som helst, det skall för kavalleriet vara omöjligt att komma fram i Norrland. Man skall förgäfvnes påstå, att det behöfves skånska slätter för att öfva kavalleriet, ty ett kavalleri, som tjänstgör i Norrland, har föga nytta af utbildning, erhållen på de skånska slätterna; det bör vara utbildadt inom Norrland.

Herr talman! Då jag således anser, att det, för att vinna det mål, som alla här ytterst önska, icke är tillräckligt att biträda hvad Första Kam-marens tillfälliga utskott föreslagit, så förenar jag mig i deras yrkande, som önska bifall till hvad Andra Kam-maren har beslutat.

Friherre Palmstierna: Här har Andra Kam-maren föreslagit, att vårt kavalleri skulle jämnare fördelas på det sätt, att den i fredstid i Norrland förlagda kavalleristyrkan skulle förstär-

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

kas. Det är således här icke blott fråga om förstärkning af det norrländska kavalleriet, utan om en jämnare fördelning, d. v. s. att draga kavalleriet från Skåne dit upp. Jag ber nu att få ingå på ett par detaljer i denna fråga. Det är ju gifvet, att då man ser på kavalleriets förläggning enligt kartan, så är det mycket för litet kavalleri i Norrland. Men då är frågan om Norrlands storlek och huru mycket kavalleri, som behöfves. Jag tror, att om man vill grundligt tänka sig in i saken, så är det en betydlig skillnad mellan behofvet af kavalleri i Norrland och på andra ställen. Tänker jag nu t. ex. på gränsen mellan Tyskland och Ryssland, så är där behofvet af kavalleri stort, ty man kan på en stor sträcka landgräns komma öfver gränsen på olika ställen, och till följd häraf är det nödvändigt för krigsledningen att, för ått få veta, hvar hufvudmassan kommer fram, försöka så vidt möjligt genomtränga den slöja af kavalleri, som fienden spänner framför sig. Här åter är det icke precis på samma sätt. Vår landgräns i norr är icke så stor, och vägarna, där man kan komma fram, äro ganska få. Kusten är synnerligen lång och kan naturligtvis icke bevakas af kavalleriet. Det blir lotsar och besättning på fyrskeppen, fyrvaktare och dylika, som skola sköta den bevakningen medels telefonering och dylikt. Telefonväsendet är ju ordnad efter rikets kuster, så att man kan få telefonbud, hvar de fientliga fartygen finnas och hvart de antagligen gå. Man vet ju, att med den starka fart, som krigsfartygen nu för tiden hafva, kan en flotta markera sig på ett ställe kl. 6 eller 7 på kvällen och ändock kl. 6 eller 7 på morgonen därpå vara många mil därifrån. Icke kan då kavalleriet rida hela kusten utefter för att bevaka denna flotta.

Därtill kommer, att marken i Norrland är sådan, att det där är svårare att använda kavalleri än på andra ställen. På vintern t. ex., som ju där uppe är ganska lång, kan kavalleri ej komma fram i snön på vägarna mer än en och en. De komma knappt förbi hvarandra, därför att där är så mycket snö. Vägarna äro på midten upp trampade genom körslor, och på sidorna om spåret å vägen kan man knappast komma fram, än mindre på sidan om vägen. Äfven under sommaren är det i mycket stora delar i Norrland synnerligt svårt för kavalleri att röra sig utom på vägarna, därför att kärr, vattendrag och skogar göra det mycket svårt för kavalleriet att taga sig fram. Det är således relativt mindre möjligheter att i Norrland använda kavalleri till nytta än på andra ställen. Härtill kommer vägnätet. Om jag går tillbaka till Tyskland och Ryssland, så korsa de stora vägnäten hvarandra, hvarigenom möjligheter förefinnas att sprida ut kavalleriet och därigenom åstadkomma förbindelse mellan de olika afdelningarna. Vägnätet i Norrland däremot är mycket inskränkt. Det har visserligen på de senaste åren ökats betydligt söder om Luleå, men i alla fall är det mycket inskränkt. Egentligen är det kustvägen

och så vägarna från kusten uppefter floddalarna. För några år se'n fanns ej någon förbindelse mellan dalarna annat än medels kustvägen. Allt detta gör, att det är svårt att där uppe använda mycket kavalleri.

Därtill kommer, att kavalleri skall ju öfvas och utbildas. Ja, öfningarna där uppe äro tämligen bundna under sex månader genom den ymniga snön och den stränga vintern, som jag nyss talade om, då kavalleriet ju har svårt att komma fram utom på vägarna och då det till och med är svårt att röra sig på vägarna. Utbildningen i marken är också kinkig, därför att marken är sådan äfven på sommaren, att det är svårt att taga sig fram. Således är utbildning och öfning af kavalleri mycket svårare i Norrland än på andra ställen.

Härtill kommer, att, såsom förut framhållits, rekryteringen är svår. Man har ju sett, att en mycket stor del af stammanskapet i Norrland är vakant, och ökar man då stamstyrkan, blir det, som förut nämnts, att taga folk söderifrån, och följden däraf blir, att vid mobilisering finnes ej manskapet kvar där uppe. Värnpliktige finnas ej heller i tillräckligt antal. T. o. m. infanteriet, som ju dock är hufvudvapnet och det vapen, som där uppe är lättast att använda, har alldeles för litet värnpliktige. Man må ju hoppas, att med den starka folkökning, som råder där uppe, man skall kunna fylla infanteriets behof, men att då dessutom sätta upp kavalleri och få värnpliktige till detta måste blifva svårt.

En annan sak ber jag att få nämna. Huru skola dessa värnpliktige öfvas? Jo, i tolf månader. Ja, nog äro norrländingarna duktiga att med sina hästar köra långa vägar; däremot hafva de icke någon vana att rida. Skola nu de värnpliktige under 12 månader utbildas att blifva duktiga ryttare, så behöfva de minn sann vara sådana, som äro hästvana, och det är mera godt om sådana i Skåne. De värnpliktige i Norrland äro också mycket svåra att mobilisera. Man får ej tag i dem öfver hela denna vidsträckta landsdel, och därför är det svårt att i hast få dem upp till Boden eller annat ställe.

Därtill kommer, såsom utskottets ordförande framhållit, den uppgörelse, som Kungl. Maj:t med Riksdagens medgifvande träffat med Hälsingborg. Skall man taga bort alla tio eller fem af skvadronerna, så är ju uppgörelsen bruten, och jag kan ej föreställa mig, att, när de ordnat sig i enlighet med aftalet, de skola göra detta så att säga gratis. Detta är en rubbning af 1901 års härordning, som jag bestämdt motsätter mig.

Hvad slutligen beträffar det oafvisliga behofvet af att hafva kavalleri exempelvis uppe vid Boden, så föreställer jag mig, att, då Norrlands dragonregemente ej är starkare, än att det vid mobilisering behöfver hålla tillsammans sina fem skvadroner vid fördelningen, man bör, till dess man kommer så långt, som nyss

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

nämnts, d. v. s. att folkökningen blifvit så stor, att där kan sättas upp kavalleri, kunna göra ungefär så, som den förste talaren nämnde eller att där förlägga en fältstark skvadron exempelvis på 120 man, hvilken kan taga sitt manskap från de skånska regementenas 20 skvadroner, så att hvarje skvadron årligen lämna dit 6 man. På det sättet skulle man kunna utan alltför stora utgifter lösa frågan om att genast hafva något kavalleri till hands.

Med anledning af hvad jag nu anfört tillåter jag mig, herr grefve och talman, att hemställa om bifall till utskottets förslag.

Grefve Hamilton: Oaktadt jag är ledamot af utskottet, har jag såsom skåning varit mycket tveksam, huruvida jag skulle yttra mig i frågan. Jag skall emellertid försöka att lika litet som norrländingarna i dag låta förvilla mig af någon lokalpatriotism, utan söka se frågan ur rent fosterländsk synpunkt, ty med afseende å försvaret utgör ej någon landsdel för sig en enhet, utan enheten är vårt land i sin helhet. Därvidlag äro vi utslutande svenskar.

Af de promemorior och utlåtanden, hvilka välvilligt af fackmännen ställts till utskottets ledamöters förfogande, framgår, synes det mig, att det icke allenast vore olämpligt, utan äfven oklokt att i närvarande stund förlägga ett nytt kavalleriregemente i Norrland. Alla erkänna ju behöfvet af ökad försvar i Norrland, men frågan är, om ej Norrland mera är i behof af infanteri än af kavalleri, ty kavalleri kan gifvetvis på grund af naturförhållanden ej användas i samma utsträckning i Norrland som i det öfriga Sverige.

Man har också framhållit de stora svårigheterna med afseende å förläggningen af detta nya regemente i Norrland och de svårigheter, som jag såsom icke varande militär bäst förstår och mest fäster mig vid, det är svårigheterna i afseende å mobiliserings- och rekryteringsförhållandena. Enligt 1901 års härorganisation skulle regementena förläggas inom de områden, där beväringen vid regementet skall öfvas, och dessa grunder hafva med få undantag följts. Om således ett nytt kavalleriregemente skulle uppsättas i Norrland, så måste detta naturligtvis ske på bekostnad af infanteriet, ty beväringen i Norrland är i närvarande stund knappt mäktig att fylla kadrerna på de truppförband, som för närvarande finnas där. Eller också — om man ej vill följa denna princip — borde en förskjutning af värnpliktige äga rum, så att de skånska värnpliktige, som redan nu öfvas i Kronobergs län, skulle öfvas i Östergötland, beväringen i Östergötland i Stockholms län och de värnpliktige i Stockholms län i Gäfleborgs län och så vidare uppåt, eller också finge den skånska beväringen dragas upp till Norrland. Hvad de stamanställda beträffar, så lär redan en stor del af Norrlands dragonregementes volontärer bestå af skåningar. Efter uttjanta öfningar komma naturligt-

vis såväl de stamanställde som beväringen att återvända till sina hemorter, och vid mobilisering tillhöra de det stamrullföringsområde, där de äro bosatte eller mantalsskrifne. Vid mobilisering komma de således icke att förstärka det nya norrlandsregementet, utan troligtvis det skånska kavalleriet, hvadan det norrländska regementet vid mobilisering skulle blifva till numerären underlägset. Det har äfven af militära fackmän framhållits, att det kan ifrågasättas, huruvida man icke i Skåne, där kommunikationerna äro tämligen lätta och telefon och telegraf finnas nära nog i oändlighet, skulle kunna mobilisera ett kavalleriregemente och fortare sända det mobiliseradt till Norrland än att mobilisera ett regemente i Norrland. Ty det går lättare att sända kavalleri hundratals mil på järnväg än att samla folk, som på landsväg skall tåga 15 à 20 mil. Jag förmodar äfven, att en kavallerifördelning skall hafva sin uppgift. Den skall ju samarbeta med artilleriet, och då arméorganisationen genomfördes och man beslöt, att en kavallerifördelning skulle finnas, föreställer jag mig, att det är fastslaget, att det ur militär synpunkt är viktigt att hafva en dylik fördelning. Det är också ett annat skäl, som framhållits såsom tungt vägande, nämligen huruvida det kan vara lämpligt för denna Första Kammare att anvisa vägen till att rubba 1901 års härorganisation. Om Första Kammaren börjar rubba densamma, kan det hända, att det icke dröjer länge, förrän blott spillror däraf finnas kvar.

Herr talman, jag har med dessa ord velat angifva min ställning till frågan och äfven hvarför jag ej kan ansluta mig till utskottets motivering. Jag har således intet annat yrkande än bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats:

1:o) att hvad utskottet hemställt skulle bifallas;

2:o) att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle biträda Andra Kammarens i ämnet fattade beslut; och

3:o) af hans excellens friherre *von Essen*, att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och biträda Andra Kammarens i ärendet fattade beslut, men med utelämnande af motiveringen.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Ifrågasatt utredning i syfte af en jämnare fördelning af kavalleriet.
(Forts.)

*Ifrågasatt
utredning i
syfte af en
jämnare för-
delning af ka-
valleriet.
(Forts.)*

Votering begärdes, i anledning hvaraf och sedan till kontra-
proposition därvid antagits bifall till det här ofvan under 3:o)
upptagna yrkandet, uppsattes, justerades och anslogs en så ly-
dande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Första Kammarrens tillfälliga utskott
hemställt i utlåtandet n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bi-
träder Andra Kammarrens i ärendet fattade beslut, men med ute-
lämnande af motiveringen.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos
rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 65;

Nej — 39.

Vid förnyad föredragning af Första Kammarrens tillfälliga
utskotts den 20 och 22 innevarande månad bordlagda utlåtande
n:o 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.
Maj:t angående åtgärder till förbättring af arméns mathållning
under vapenöfningarne, biföll kammaren hvad utskottet i detta
utlåtande hemställt.

*Ifrågasatta
åtgärder för
åstadkom-
mande af en
järnvägsför-
bindelse mel-
lan Tingstäde
och Färösund.*

Föredrogs å nyo Första Kammarrens tillfälliga utskotts den
20 och 22 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 11, i anled-
ning af väckt motion angående skrifvelse till Konungen om vid-
tagande af vissa förberedande åtgärder för åstadkommande af
en järnvägsförbindelse mellan Tingstäde och Färösund.

I en till utskottets behandling hänvisad motion, n:o 55, hade
herr *Björlin* föreslagit, att Riksdagen ville i skrifvelse til Kungl.
Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta undersöka i hvilken

sträckning en eventuell järnvägslinie mellan Tingstäde och Fårösund bör utstakas samt inkomma till Riksdagen med förslag till det underslöd, som bör tilldelas den, som på föreskrifna villkor, under de närmaste fem åren, åtager sig järnvägsliniens byggande.

Utskottet hade på angifna grunder hemställt, att förevarande motion ej måtte till någon Första Kammarens åtgärd föranleda.

Ifrågasatta åtgärder för åstadkommande af en järnvägsförbindelse mellan Tingstäde och Fårösund.
(Forts.)

Herr Björilin: Jag har begärt ordet endast för att uttala min tacksamhet mot utskottet för utskottets synnerligen välvilliga motivering. Blir denna, som jag hoppas, äfven intagen i kammarens beslut, så är jag förvissad om, att det ifrågasatta järnvägsförslaget härigenom vunnit ett ganska betydligt understöd, äfven om det nu, på formella grunder, måst afslås. Ty jag föreställer mig, att, då det en gång blir fråga om koncession på järnvägen Tingstäde—Fårösund, Kungl. Maj:t svårligen lär kunna förbise de nu anmärkta förhållandena, hvadan försvarets intressen skola komma att till fullo beaktas, på samma gång som de enskilda koncessionsinnehafvarnes befogade anspråk blifva tillgodosedda.

Jag har intet yrkande att göra.

Herr af Ekenstam: Såsom gottlänning, har jag naturligtvis att uttala min tacksamhet ej mindre till motionären, som tagit initiativ i frågan, än äfven till utskottet, som trots sitt afstyrkande behandlat motionen sympatiskt. Men det förekommer i utskottets betänkande ett yttrande, som utan tvifvel, om det får stå oemotsagdt, då frågan återkommer, sätter densamma i en oriktig belysning och kanske kommer att snedvrída den, och det är här om jag anhåller få yttra mig. Det heter nämligen i näst sista stycket på sidan 11, att utskottet är öfvertygadt, att Kungl. Maj:t vid ärendets kommande behandling ej underlåter att fästa allt tillbörligt afseende vid försvarsintressets tillvaratagande och jämväl, om så skulle erfordras, till Riksdagen inkomma med förslag rörande skälíg godtgörelse åt de blifvande koncessionsinnehafvarne för de särskilda kostnader, de i det allmännas intresse måste underkasta sig.

Jag ber då att få erinra, att den järnväg, hvarom här är fråga, skulle bestå af, om jag så må säga, två clika leder, ett led, som skulle gå från Tingstäde, som nu är slutpunkten på Gottlands järnväg, till närheten af Lärbro kyrka, och ett led från Lärbro till Fårösund. Den första afdelningen, Tingstäde—Lärbro, är af den ekonomiska betydelse för Gottland i allmänhet och särskildt för de socknar, som af dem beröras, att man icke har anledning tro, att icke det enskilda initiativet med något mindre understöd af staten skall snart kunna föra igenom en anläggning å den sträckan. Däremot går den andra delen, Lärbro

*Ifrågasatta
åtgärder för
åstadkom-
mande af en
järnvägsför-
bindelse mel-
lan Tingstäde
och Fårösund.
(Forts.)*

—Fårösund, genom så pass karga trakter, och är rörelsen i Fårösund så pass liten, att det är otänkbart, att åtminstone på länge enskild företagsamhet skall kunna åstadkomma den anläggningen. Är det därför ur försvarets synpunkt nyttigt eller nödigt, att järnväg framdrages från Tingstäde till Fårösund, måste staten vara beredd på ett kraftigt ingripande. Ty om också ungefär hälften af den järnvägen kan komma till stånd endast därigenom att staten lämnar ett mindre understöd eller ett lån på billiga villkor, så måste man räkna med att den andra hälften måste nästan helt och hållet bekostas af staten.

Det var endast detta, jag ville hafva till protokollet. Jag har intet yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 12, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra, tredje, fjärde, femte, sjätte, sjunde, åttonde och nionde hufvudtitlarna gjorda framställningar om anslag för beredande af dyrtidstillägg för år 1904 åt en del tjänstemän och betjänte m. m.;

n:o 75, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om fortsättning af norra stambanan till riksgränsen mot Finland samt i anledning därpå inom Riksdagen väckta motioner;

n:o 76, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för iståndsättande af åtskilliga hamnanläggningar i Skåne;

n:o 77, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af uppgjort förslag i fråga om uppförande vid Växjö hospital för Kronobergs och Blekinge läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuka;

n:o 78, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående flyttning af det s. k. Zetterströmska biblioteket å Frösön till Östersund m. m.; och

n:o 79, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bestämmande af sträckningen af viss del af sjögränsen mellan Sverige och Norge; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående skydd för vårt lands natur och naturminnesmärken;

n:o 13, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående uppdelning af Stockholms län mellan Uppsala och Södermanlands län samt indragning af Stockholms läns styrelse;

n:o 14, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med hemställan om sådan ändring i fångarbetet, att det för de blinda outhärliga korgmakeriet ej vidare må förekomma i fängelserna, samt att vanföras och lyttas arbete ej må nedtryckas af konkurrens genom, utlämnande af det billiga fångarbetets alster i den allmänna marknaden; och

n:o 15, i anledning af väckta motioner rörande förbud mot befordrande af rusdrycker med allmänna posten.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den under sammanträdet aflämnade kungl. propositionen.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,31 e. m.

In fidem
A. v. *Krusenstjerna*.
